

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 326/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Nicol Hlaváčiková s. r. o., Bočná 10, Košice, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Nicol Hlaváčiková, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 31 Cb 132/2018 z 22. augusta 2018, uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Cob 164/2018 z 31. októbra 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 78/2019 z 26. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 31 Cb 132/2018 z 22. augusta 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“), uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 164/2018 z 31. októbra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 78/2019 z 26. septembra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako nájomca uzatvorila 7. marca 2015 zmluvu o nájme nebytových priestorov s obchodnou spoločnosťou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ako prenajímateľom (ďalej len „prenajímateľ“) na obdobie piatich rokov, a teda na dobu určitú. Sťažovateľka uvádza, že na základe tejto zmluvy má v nájme nebytové priestory, kde prevádzkuje verejnú lekáreň. Do daných priestorov investovala nemalé finančné prostriedky, aby ich prerobila do podmienok umožňujúcich prevádzkovanie verejnej lekárne.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti opisuje skutočnosti, ktoré predchádzali podaniu návrhu na vydanie neodkladného opatrenia proti prenajímateľovi. V tejto súvislosti uvádza, že v januári 2018 jej právny zástupca prenajímateľa doručil list označený ako výpoveď už uvedenej zmluvy o nájme nebytových priestorov. Ako výpovedný dôvod v nej bol uvedený § 9 ods. 2 písm. f) zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o nájme nebytových

priestorov“), a to, že bolo rozhodnuté o odstránení stavby alebo o zmenách stavby, čo bráni užívať nebytový priestor. K listu bolo priložené právoplatné rozhodnutie Stavebného úradu mesta Košice, pracoviska Košice-Staré Mesto č. MK/A/2017/21867-04/IKRA zo 6. decembra 2017, ktorým bolo prenajímateľovi povolené odstránenie stavby, ktorej časť má sťažovateľka v nájme (ďalej len „rozhodnutie stavebného úradu o povolení odstránenia stavby“).

4. Sťažovateľka následne zistila, že prenajímateľ požiadal o povolenie na zbúranie stavby, nemajúc žiaden objektívny dôvod. V žiadosti zatajil nájomcov i vlastníkov okolitých stavieb a pozemkov. Nikto o tomto konaní nevedel a nemohol jeho priebeh ovplyvniť. Sťažovateľka listom upozornila prenajímateľa, že jeho výpoveď je neplatná. Rovnako prenajímateľa upozornila, že jeho konanie je v príkrom rozpore s poctivým obchodným stykom a dobrými mravmi. Prenajímateľ následne pristúpil k otvorenému ofenzívnemu nátlaku v snahe sťažovateľku násilím z prenajatých priestorov „vyštvat“.

5. Návrhom podaným 5. augusta 2018 sťažovateľka požiadala okresný súd o nariadenie neodkladného opatrenia v podobe uloženia povinnosti prenajímateľovi upustiť od tam vymedzených prejavov nezákonnej svojpomoci a zabrániť ďalším. Podaním z 9. augusta 2018 tento návrh doplnila.

6. Okresný súd uznesením sp. zn. 31 Cb 132/2018 z 22. augusta 2018 návrh sťažovateľky v celom rozsahu zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľka podala odvolanie.

7. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Cob 164/2018 z 31. októbra 2018 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Obdo 78/2019 z 26. septembra 2019 tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol.

8. Sťažovateľka v prvej argumentačnej línii namieta absenciu riadneho odôvodnenia k jej zásadným argumentom, ktoré boli podľa jej názoru významné pre rozhodnutie

o nariadení neodkladného opatrenia. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu namieta, že okresný súd úplne nepovšimnutú ponechal jej argumentáciu o nezákonnosti výpovedného dôvodu prenajímateľa a o jeho konaní v rozpore s dobrými mravmi a poctivým obchodným stykom a iracionálne jej vytkol, že sa nebránila v stavebnom konaní ani v konaní o určenie neplatnosti výpovede. Za „*klúčové zlyhanie*“ sťažovateľka považuje skutočnosť, že na okresný súd sa obrátila s požiadavkou bezodkladnej ochrany proti nezákonnému nátlakovému konaniu prenajímateľa v podobe zastrášovania a nedovolennej svojpomoci, pričom zo strany všeobecných súdov došlo v jej prípade k nespravodlivému a arbitrárnemu neposkytnutiu súdnej ochrany.

9. Krajský súd sa podľa sťažovateľky následne s uvedenou argumentáciou nevysporiadal a nezodpovedal základnú otázku, a to či majú súdy poskytnúť ochranu proti nátlakovému konaniu v podobe zastrášovania a nedovolennej svojpomoci.

10. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu namieta aj nezrozumiteľnosť odôvodnenia, keď krajský súd na jednej strane uviedol, že platnosť či neplatnosť výpovede neskúma, no na druhej strane je údajná platnosť výpovede a zánik nájomného vzťahu jediným dôvodom, prečo sťažovateľke neposkytol súdnu ochranu. Za „*absolútne nezrozumiteľný*“ považuje aj argument krajského súdu o „*absolútnom panstve žalovanej nad vecou*“, keď podľa názoru sťažovateľky viazanie skončenia nájmu na dobu určitú výlučne na zákonom striktné vymedzené objektívne dôvody alebo na uplynutie dohodnutej doby je jasným zmluvným a dobrovoľným obmedzením daného „*panstva*“.

11. Napadnuté uznesenie krajského súdu považuje sťažovateľka za nepreskúmateľné z dôvodu, že krajský súd nezodpovedal zásadnú otázku arbitrárnosti stavebného konania, o ktorom sa sťažovateľka dozvedela až po jeho právoplatnom skončení.

12. Za „*vonkoncom mátiču*“ považuje sťažovateľka odpoveď krajského súdu v otázke neprípustnosti žaloby o určenie neplatnosti výpovede, ktorej nepodanie bolo sťažovateľke vytknuté okresným súdom. V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza:

«Odvolací súd označil túto časť našej obrany (nevedomosť súdu prvej inštancie o neprípustnosti žaloby o určenie právnej skutočnosti ak to nevyplýva z osobitného predpisu) za „nie celkom správne polemiky“. Odvolací súd pritom následne uviedol, že hoci táto žaloba nie je prípustná, mali sme podať žalobu o určenie, že nájomný vzťah trvá a to dokonca počas jeho trvania, lebo iba tak by sme údajne preukázali naliehavosť úpravy pomerov. Ak si aj odmyslíme neudržateľnosť požiadavky, aby sa žaloby podávali vopred (aby sa žiadalo o určenie vzťahu počas jeho trvania), nie je zrejmé a zrozumiteľné, ako táto výhrada súvisí s tým, že nám súd prvej inštancie odmietol ochranu proti ofenzívnej svojpomoci, pretože sme nepodali zákonom neprípustnú žalobu. (Pre úplnosť uvádzame, že žalobu o určenie trvania nájomného vzťahu sme riadne podali po údajnom uplynutí výpovednej lehoty, teda v čase, kedy už podľa názoru prenajímateľa nájomný vzťah netrval. Prenajímateľ totiž v rámci svojho nátlaku inicioval aj konanie na Košickom samosprávnom kraji, aby nám bolo odobraté povolenie na prevádzkovanie verejnej lekárne pre neexistenciu práva užívať priestory na jej prevádzkovanie. Toto konanie aktuálne prebieha pred Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 37C/57/2018.)»

13. Krajský súd sa nevysporiadal ani s námietkou sťažovateľky, že za uvedených okolností nemohol okresný súd vylúčiť, že konanie prenajímateľa je v rozpore s dobrými mravmi a poctivým obchodným stykom, a teda nepožíva súdnu ochranu.

14. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľka namieta jeho zmätočnosť a nepresvedčivosť vo vzťahu k jeho právnym záverom, že nájomný vzťah zanikol, a následne, keď Okresný úrad Košice, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 25. februára 2019 rozhodnutie stavebného úradu o povolení odstránenia stavby ako výsledok nezákonného konania zrušil, sa podľa najvyššieho súdu nájom „obnovil“. V napadnutom uznesení najvyššieho súdu, rovnako ako v rozhodnutiach nižších inštancií absentuje podľa názoru sťažovateľky vysporiadanie sa s otázkou protiústavnej ofenzívnej svojpomoci a neexistencie zákonného výpovedného dôvodu a o posúdení aspektu nemorálneho počínania prenajímateľa.

15. V ďalšej argumentačnej línii sťažovateľka namieta „dezinterpretáciu“ inštitútu nájmu na dobu určitú a zákonných možností jeho skončenia všeobecnými súdmi. V tomto kontexte sťažovateľka uvádza: *«Všetky konajúce súdy sa úplne odklonili od prirodzeného teleologického a stabilného výkladu ustanovenia § 9 ods. 2 písm. f) zákona č. 116/1990 Zb. („bolo rozhodnuté o odstránení stavby alebo o zmenách stavby, čo bráni užívať nebytový priestor) bez toho, aby tento prístup presvedčivo a ústavne konformne vysvetlili.*

Podstata zmluvy o nájme nebytových priestorov na dobu určitú spočíva vo vytvorení garancie, že zmluvný vzťah bude trvať po celý dohodnutý čas a že žiadna strana nebude musieť čeliť svojvoľnému rozhodnutiu druhej strany, ktorý by viedol k jeho zániku. Dôvody predčasného zániku takéhoto nájmu sú v § 9 zákona č. 116/1990 Zb. prísne viazané na vážne porušenie zmluvných povinností (napr. neplatenie nájomného) alebo na objektívne okolnosti mimo vôle strán [napr. vážne mechanické poškodenie priestorov a v zásade dôvody, pre ktoré sa odstránenie stavby nariaďuje - § 88 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov].

Opačný výklad, ako si to asi predstavovali aj konajúce súdy, by naopak neobhájitelne znamenal, že by sa prenajímateľovi dala možnosť ukončiť nájom predčasne, svojvoľne a bez existencie primeraného dôvodu, v rozpore so všetkými uznávanými postulátmi súkromného práva (poukazujeme tu najmä na zásadu, že ukončenie zmluvného vzťahu bez udania dôvodu sa typicky spája výlučne so zmluvami uzavretými na dobu neurčitú - § 582 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov). Povolenie na zbúranie stavby, u ktorej neexistuje žiaden objektívny technický dôvod na jej zbúranie, a teda získané vlastníkom „len tak“, aby sa zbavil zmluvných záväzkov, sa totiž nedá kvalifikovať inak ako faktická výpoveď bez udania dôvodu, nakoľko je výrazom výlučne jednostranného a subjektívneho rozhodnutia prenajímateľa.»

16. Sťažovateľka v závere ústavnej sťažnosti namieta porušenie jej práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorého porušenie odôvodňuje ohrožovaním jej majetku zo strany prenajímateľa, ktorý si navyše vyžaduje zvýšenú pozornosť, keďže ide o majetok verejnej lekárne poskytujúcej v jej okolí prístup k liekom a inému zdravotníckemu materiálu. Prenajímateľ reálne zasiahol do jej práva pokojne

užívať majetok a všeobecné súdy podľa názoru sťažovateľky „neurobili nič“, aby toto konanie zastavili.

17. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom rozhodol:

„1. Základné práva obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], so sídlom: [REDAKOVANÉ], na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Protokolu 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/78/2019 zo dňa 26.09.2019, uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/164/2018-140 zo dňa 31.10.2018 a uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 31 Cb/132/2018-70 zo dňa 22.08.2018 porušené boli.

2. Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/78/2019 zo dňa 26.09.2019, Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/164/2018-140 zo dňa 31.10.2018 a Okresného súdu Košice II č. k. 31 Cb/132/2018-70 zo dňa 22.08.2018 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], so sídlom: [REDAKOVANÉ], priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 375,24 EUR, slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri eurocentov, ktoré sú Najvyšší súd Slovenskej republiky, Krajský súd v Košiciach a Okresný súd Košice II povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť na účet právneho zástupcu Advokátska kancelária Nicol Hlaváčiková s. r. o. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

18. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

21. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

22. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

24. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

25. Podľa čl. 1 prvej vety dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

26. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke nedostatočného odôvodnenia napadnutých uznesení všeobecných súdov, v ich nespreskúmateľnosti a nezrozumiteľnosti. Všeobecné súdy nezodpovedali otázky zásadného významu pre rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ako aj „*dezinterpretovali*“ inštitút nájmu na dobu určitú a zákonné možnosti jeho skončenia. V dôsledku uvedeného došlo podľa názoru sťažovateľky k porušeniu jej v ústavnej sťažnosti označených práv.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu

27. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

28. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka aj využila a o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56

ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

29. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukol'vek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

30. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

31. Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôrazňuje, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu. Je úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09).

32. Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

33. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

34. Ústavný súd v preskúvanom prípade upriamuje pozornosť na skutočnosť, že v zmysle § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. Z napadnutého uznesenia krajského súdu je zrejmé, že v čase vydania napadnutého uznesenia okresného súdu prenajímateľ disponoval vtedy právoplatným rozhodnutím správneho orgánu o povolení odstránenia stavby, ktorej časť mala sťažovateľka v nájme. V tomto kontexte okresný súd v bode 35 napadnutého uznesenia zdôraznil, že skutočnosť, či sú splnené podmienky pre vydanie rozhodnutia o povolení odstránenia stavby je oprávnený posúdiť výlučne stavebný úrad. Na základe uvedeného okresný súd uviedol, že pokiaľ za danej situácie prenajímateľ ako vlastník disponuje právoplatným rozhodnutím o povolení odstránenia stavby, na základe ktorého uplatnil nájomnou zmluvou a zákonom predvídaný výpovedný dôvod z nájomného vzťahu, je zrejmé, že sťažovateľka neosvedčila, že jej patrí právo užívať nebytové priestory, ktorého ochrany sa dovoľáva.

35. Krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že aj on dospel k záveru, že sťažovateľka neosvedčila trvanie (existenciu nároku), ktorému sa má poskytnúť súdna ochrana. Nad rámec toho, čo v tejto súvislosti uviedol okresný súd, doplnil, že v čase podania návrhu na neodkladné opatrenie už nájomný vzťah výpoveďou danou podľa § 9 ods. 2 písm. f) zákona o nájme nebytových priestorov zanikol (bez ohľadu na ďalší vývoj, ktorým bolo rozhodnutie stavebného úradu o povolení odstránenia stavby zrušené, pozn.).

36. Krajský súd nad rámec odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu uviedol, že sťažovateľka nepreukázala ani tvrdenú neodkladnosť (naliehavosť) úpravy pomerov súdom, keď sa nedomáhala určenia, že nájomný vzťah trvá. K námietke sťažovateľky o predčasnosti takejto žaloby uviedol, že pre súd je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia, nie v čase podanie žaloby. Vzhľadom na uvedené neriešiť situáciu v súvislosti s výpovednou lehotou nájomnej zmluvy (keď výpovedná lehota je 6 mesiacov), t. j. nedomáhať sa ešte počas jej plynutia na súde súdnej ochrany, argumentujúc, že nič v priebehu jej plynutia nenasvedčovalo tomu, že by žalovaný vo svojom „protiprávnom“ konaní pokračoval, nepreukazuje ani sťažovateľkou tvrdenú neodkladnosť (naliehavosť) úpravy pomerov súdom. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že námietka sťažovateľky o „vonkoncom mäťúcej odpovedi“ krajského súdu v súvislosti s obranou sťažovateľky podaním, resp. nepodaním žaloby o určenie, že nájomný vzťah trvá, je s poukázaním na uvedenú argumentáciu krajského súdu, zjavne neopodstatnená.

37. Vzhľadom na uvedené pokiaľ krajský súd s prihliadnutím na skutočnosť, že predmetom konania bol návrh na vydanie neodkladného opatrenia, ktorého účelom je rýchle a pružné riešenie situácie, ktorá si vyžaduje okamžitý zásah všeobecného súdu, nezistil dôvod bezodkladnej úpravy pomerov medzi sporovými stranami, nemožno jeho záver považovať za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré sa stotožnil s názorom okresného súdu, že nebola osvedčená dôvodnosť návrhu na vydanie neodkladného opatrenia.

38. Vo vzťahu k sťažovateľkinej námietke, ktorou poukazuje na skutočnosť, že krajský súd nezodpovedal základnú otázku, a to, či majú súdy poskytnúť ochranu proti nátlakovému konaniu v podobe zastrešovania a nedovolenej svojpomoci, ústavný súd uvádza, že pokiaľ všeobecné súdy dospeli k záveru, že neboli splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia práve pre neexistenciu nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana, stratilo v napadnutom konaní svoje opodstatnenie tvrdenie sťažovateľky o „*nedovolenej svojpomoci*“ žalovanej a tento argument si tak zo strany všeobecných súdov nevyžadoval odpoveď.

39. Pokiaľ sťažovateľka argumentuje arbitrárnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu v súvislosti s nevysporiadaním sa s jej argumentáciou o arbitrárnosti stavebného konania, o ktorom sa dozvedela až po jeho právoplatnom konaní, ústavný súd uvádza, že tak ako to uviedol okresný súd, to, či sú splnené podmienky pre vydanie rozhodnutia o povolení odstránenia stavby (vrátane posúdenia zákonnej podmienky, kto má byť účastníkom konania o odstránení stavby, pozn.), je oprávnený posúdiť výlučne stavebný úrad. Vzhľadom na uvedené si už táto argumentácia sťažovateľky, s poukazom na skutočnosť, že krajský súd potvrdil napadnuté uznesenia okresného súdu ako vecne správne, nevyžadovala zo strany krajského súdu ako súdu odvolacieho špecifickú odpoveď.

40. Na tomto mieste je žiadúce uviesť, že sťažovateľka sa obrátila na všeobecné súdy s požiadavkou na vydanie neodkladného opatrenia, a to na základe sporu medzi ňou a prenajímateľom. Úlohou všeobecných súdov v civilnom sporovom konaní je poskytnúť ochranu v sporoch vyplývajúcich z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv (čl. 1 CSP), kým ten, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených zákonom č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len, „SSP“) domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 2 SSP).

41. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že sťažovateľka využila opravný prostriedok na ochranu svojich práv, a to podnet na preskúmanie právoplatného rozhodnutia stavebného úradu o odstránení stavby podľa § 65 zákona č. 71/1967 o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, na základe ktorého bolo rozhodnutie stavebného úradu o odstránení stavby zrušené.

42. Z ústavnoprávneho hľadiska sú tak námietky sťažovateľky o tom, že krajský súd sa nevysporiadal s jej námietkami o arbitrárnosti stavebného konania, zjavne neopodstatnené.

43. Sťažovateľka tiež namieta, že krajský súd si sám v napadnutom rozhodnutí odporuje, ak uvádza, že v čase podania návrhu na vydanie neodkladného opatrenia už nájomný vzťah zanikol, a na druhej strane tvrdí, že v tomto konaní nerieši platnosť/neplatnosť výpovede. V tomto kontexte ústavný súd uvádza, že všeobecné súdy pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vychádzajú z reálneho vyhodnotenia potreby bezodkladne upraviť pomery, pričom právne pomery a ich relevanciu posudzuje súd vždy v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. Preto, ak krajský súd uviedol, že nájomný vzťah v čase podania návrhu na vydanie neodkladného opatrenia už zanikol na základe uplatneného výpovedného dôvodu, a to na základe vtedy právoplatného rozhodnutia stavebného úradu, uvedená argumentácia nevylučuje zároveň tvrdenie, že v tomto konaní všeobecný súd nerieši platnosť/neplatnosť danej výpovede, a túto otázku si ako predbežnú vyrieši súd až v rámci konania vo veci samej.

44. V tomto kontexte ústavný súd uvádza, že bez akejkoľvek ústavnoprávnej relevancie je aj námietka sťažovateľky o „*dezinterpretácii*“ inštitútu nájmu na dobu určitú a zákonných možností jeho ukončenia, keďže je zrejmé, že krajský súd posudzoval len splnenie/nesplnenie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia a nezaoberal sa samotnou povahou nájmu nebytových priestorov a neposudzoval ani zákonnosť uplatneného výpovedného dôvodu zo strany prenajímateľa. Taktiež je v tomto kontexte zjavne neopodstatnená aj námietka o tom, že sa krajský súd nijako nevysporiadal s tvrdením sťažovateľky, že konanie prenajímateľa odporuje dobrým mravom a je v rozpore s poctivým obchodným stykom.

45. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľkou napadnuté uznesenie krajského súdu známky zjavnej svojvôle nenesie. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Krajským súdom prijaté závery v napadnutom uznesení vychádzajú z logickej úvahy súladnej so zmyslom a účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie nadväzujúce na závery okresného súdu. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom opatrení, navyše je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia, resp. jeho nenariadenie. Samotné napadnuté uznesenie bolo navyše výsledkom procesného postupu, ktorý bol zákonný a procesnými právnymi normami predpokladaný pre túto formu rozhodovania všeobecných súdov. Ani v tomto smere teda ústavný súd nenašiel pochybenia všeobecných súdov spočívajúce v procesnom excese takej intenzity, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (porov. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

46. Bez významu nie je tiež skutočnosť, že o žalobe sťažovateľky o určenie trvania nájomného vzťahu, ktoré je vedené pod sp. zn. 37 C 57/2018, okresný súd, tak ako uvádza sťažovateľka, dosiaľ nerozhodol. Z toho vyplýva, že hoci nebolo vyhovené návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia, je jej ako strane sporu zaručené právo na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Ochrana sťažovateľkou označených práv poskytuje Civilný sporový poriadok a civilný súd v dotknutom konaní jednak vo veci samej a jednak možnosťou návrh na neodkladné opatrenie za splnenia zákonných podmienok podať znova, a to i po skončení konania (§ 324 ods. 1 a § 329 ods. 3 CSP).

47. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd

nemusi rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok.

48. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

49. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti po zopakovaní argumentácie totožnej s argumentáciou v dovolaní zhodnotila, že najvyšší súd mal odmietnutím jej dovolania porušiť jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

50. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd.

51. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

52. Poukazujúc na uvedené, ústavný súd ozrejmuje, že jeho úlohou bolo zistiť, či právny názor, na základe ktorého najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky (podané bez označenia prípustnosti dovolania konkrétnym ustanovením Civilného sporového poriadku, pozn.), bol najvyšším súdom aplikovaný ústavne akceptovateľným spôsobom v súlade s namietaným porušením označeného článku ústavy a dohovoru.

53. Z bodu 23 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd z odôvodnenia dovolania vyhodnotil, že sťažovateľka podala dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP, t. j. z dôvodu, že súd nesprávnym postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom zároveň v bode 32 uviedol, že prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP v tomto konkrétnom prípade daná nie je.

54. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: *„Pri skúmaní tvrdenia dovolateľa ohľadne nepreskúmateľnosti a nezrozumiteľnosti napadnutého uznesenia odvolacieho súdu. dovolací súd dospel k záveru, že toto tvrdenie je účelové s cieľom žalovaných založiť prípustnosť dovolania, nakoľko napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je odôvodnené dostatočne, jednoznačne a nevykazuje žiadne známky nepreskúmateľnosti a nezrozumiteľnosti...“*

... Z obsahu napadnutého uznesenia nie je zrejmé, že by jeho odôvodnenie bolo nedostatočné, nezrozumiteľné. Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia jednoznačne vyplýva, že žalobca jeho návrh na neodkladné opatrenia neosvedčil, že nájomná zmluva, na základe ktorej návrh na neodkladné opatrenia požiadal, zanikla a žiaden iný dôvod pre nariadenie neodkladného opatrenia požadovaný v návrhu žalobcu neexistuje.“

55. Ústavný súd po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala jeho svojvoľný postup pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky nemajúci oporu v zákone. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom ozrejmil, z akého dôvodu dovolanie sťažovateľky odmietol.

56. Právny názor najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Civilného sporového poriadku upravujúcich postup súdu v dovolacom konaní, ktorý by popieral ich účel a zmysel.

57. Keďže v danom prípade bolo jednoznačne preukázané, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva

sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.4 K namietanému porušeniu práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

58. K namietanému porušeniu práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že sťažovateľka namietala porušenie tohto práva v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu tohto označeného práva. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

59. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody podľa ústavy, alebo ľudského práva alebo základnej slobody podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu